

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' FELS. CSÀSZÀRNA. ÈS A' KIRÀLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÈBÖL.

*Indült Bétsböl, Kedden Mártziusnak 8 ik napján
1803 - ik esztendőben.*

B é t s.

Tegnap dél előtt 12 óra taján, négy ketsival Pétersburgba utazott kedves Magyar Hazánk kedves Nádorispánnya Jó sef Kir. Fő herczeg. — Ferdinand vólt Majlandi herczeg harmadik szülött fiát Maximiliánt tegnap a' Teutonicus, vagy Német Rend vitézjéve tette annak fő mestere Károly Kir. Fő herczeg.

Felféges Urunk igen nagy reménységű első szülött fiának, és Korona örökösének, Ferdinand fő herczegnek neveltetése egy Simon Antal nevezetű, és a' mint a' Bécsi Publicum felőle gondolkozik, itil, és szól, világos elméjű, fok talentomokkal biró, szép maga viseletű, és alkalmaztatású, s

T

vallasában buzgó férfiúra bizatott, a' ki is oskolai tudományainak végzése után herczeg Paar fiát egynéhány esztendőig nevelte, 's velek együtt utazni ment, Német Ország nevezetesebb városait meg látogatta, Brunsvigiában, és Göttingában sokáig lakott, és mindenütt jó hirt nevet hagyott maga után. Azon hivataljának ditsiretessen lett végzése után, itten a' Fels. Cseh- és Auszriai Cancellárián udvari titoknokká és könyv. visgalóvá tette.

Az ide való nagy tudományú 's tapasztalású udvari Orvosok Feldmarsal Károly Királyi fő herczeg betegségének utolsó paroxismusáról azt jegyzték meg, hogy az sokkal gyengébb volt az előbbieknél, és hogy annak végső el enyészéséhez, vagy ki maradásához tellyes reményfeggel vagynak. — Az itt lévő Frantzia követ polgár Champagni javasolásából, Maylandi igen hires orvos Doctornak, polgár Moskátinak, az ide való jövetelre Ő Királyi Fő Herczega hivatalt adott, olly feltétellel, hogy maga udvari Orvosával, és az ide való leg nevezetesebb Orvos Doctorkkal, az Ő Fő Herczega betegségének mivóltáról tanátsot tartson. — Az ő hozzá küldetett kurir által, az Olasz Respublika VicePrézidensének, polgár Melzinek küldött levelében, Champagni arra kérte őtet, hogy adjon polgár Moskátinak az ide leendő jövetelre szabadságot. Négy esztendővel ennekelötte, minekutánna tudniillik a' Frantziák Olasz Országból, 's nevezetessen Majlandból ki hajtattak volna, Albaniába küldetett ez a' hires Orvos Doktor számkivetésbe.

Az Auszriai Fels. Háznak adatott Velentzei Ex-Respublikat hét Kerületre osztotta fel Császár

3 Felsége, a' mellyekhez tartozó nevezetesebb városokban, úgymint Velentzében, Veronában, Vicenzában, Paduaban, Trevisóban, Bellunoban, és Udinében, mindenkiben egy egy All.-Kormányfiek fog fél állítani és organizáltatni. A' Kerületeknek igazgatói, Kerületbéli Kapitányoknak fognak neveztetni.

A' múlt esztendőben, Frantzia Országban talált fűtő és egyfzersmind világító kemenczével, az úgy nevezett Thermolampával, az Auszriai Birodalomban is, nevezetellen Morva Országban, a' Znaymi kasszármában próbát tettek már, melynek igen nagy haszna tapasztaltatik. Ezen magában gondoltatván együgyű, de az erdőknek meg kiméllesekre igen alkalmas alkotmánynak hasznairól Károly Kir. Fő herczeg is, mint a' Cs. Kir. udvari hadi Cancellária előülője, és a' katonai Oeconomianak fő igazgatója, meggyöződni akarván, egynéhány tudós, és az illetén dolgokhoz jól értő emberek által az ide való Indzsinnör Akadémiának épületjében avval egynéhány próbakat tétetett, a' melly igen kevés fával béfütetvén, két vagy három szobát is nemcsak tökéletesen melegített, hanem igen szépen meg is világosított, és az abban elégett fának a' szene éppen annyi erő volt, mint maga az elégett fa. Hogyha minden ide való kasszármákban ilyen fűtő és világító kementze állítatik fel, az ez eránt tétetett calculus fzerént, minden esztendőben 900000 forintot nyerne a' Cs. K. militaris kassza.

A' vólt Toskánai-N. Herczegnek (a' jövőendőbéli Szaltzburgi Vál. Fejedelemnek) ki elégitetését

tárgyazó, és a' múlt December 26-ik napján, Párisban szerentséffen el is végződött egyezés ratificatiójáról adatott instrumentumot, a' külső dolgokra ügyelő Frantzia minister polgár Talleyrand Cancellariájában dolgozó polgár Petit írta le a' Calligraphiának leg tökéletesebb régulái szerént. Annak meg mutatasára, hogy nemtsak Párisban, hanem Bétsben is tudnak szépen írni, a' Cs. K. ratificatióról való decretumot, egy Sprengel nevű Status Cancellariánál lévő Cancellista írta le, még pedig olly ékesen, és valóságos Anglus izléssel, hogy amaz sokkal felül haladja.

Több czítendőekkel ennekötte egy Bengalai, nevezetessen Luknow városi születésű tudós Mahometanus, Mirza-Abu-Taleb Khan az Angliai napkeleti Indiára kereskedő társaság hadi szolgálatjábaállott a' Ganges folyó viz mellett fekvő híres kereskedő városban Calcuttában. Ezen hivataljától 1799-ik czítendőben önként elbúcsúzván, tudományának öregbitése végett a' tengeren Angliába utazott, és mivel Londonban nagy kedvesféget talált, ott örömeft mulatott, és azon város erköltseiről, és szokásairól, Persiai nyelven igen szép versekből álló könyvet adott ki. A' múlt czítendőnek vége tájján mint igen buzgó Muzulmann, a' Mahomet Próféta születése és temetsége helyeinek, Arabia, Mekka és Medina városainak látogatására menvén, Konstantzinápoly felé való utazásában, egy néhány napot itten is mulatott, és ezen városnak nevezetesebb ritkaságait szemesesen meg nézte, 's meg vizsgálta. Ahétatosságának a' nevezett Arábiai városokban leendő el végzése után, Persiának Kafemir és Lahor városain kereiztül szándekozik hazájában vissza menni. Ez

az ő ide és oda való útja 2000 mértföldnél többre megy.

Magyar Ország.

N. Váradról Február. 21.ik napján. Az ide való T. N. Káptalan egy érdemes tagját vész-té el a' halál által e' folyó hólnap 17-ikén, Fő Tiszt. Kovács Mihály Sz. Egyedi Apátúr Apostoli Fő Jegyző, Custos és Kánonok Úrban, a' ki is életének 64-ik, Kánonoklágának pedig 13-ik esztendeit, szép tudománnyal, Papot illető buzgósággal, lelkesen, tisztelettel, és egyenes és adakozással ékesítette és koronázta is meg. Egy ideig tartott erőtelenségei után, végre el közelítvén a' halálnak egyik postája, a' guttaütés, és minden érzenységeitől, meg folytotta, de az isteni gondviselés azokat és elmebéli tehetségeit egy óra múlva vífiza adván, alkalmatossá tette arra, hogy hat napok alatt mind lelkéről idveffégesen, mind pedig el maradandó javairól hasznosan gondolkodhasson. Ez idő közben pedig sem az halálnak már ő előtte bizonyos vólta, sem a' fájdalmak az ő természeti vidamságából semmit el nem vettek, sőt leg nagyobb békeféles türesben birvan lelkét, arra tanított tselekedetével mindnyájunkat, hogy a' religióval és jó lelki esmérettel fel ruháztatott Kereszténynek meg kell azt gondolni, hogy nints itt maradandó városunk, és hogy a' halált kívanni rossz ugyan, de attól félni még rosszabb.

Egy bizonyos Vármegyének T... nevű helységében a' múlt őszi rettentő himlő epidemia alkalmatosságával egy újdonnaúj, igen könnyű és universalis orvosság lett a' himlő ellen közönségessé; melly ebből állott. Egy ott lakozó úr egy oda

való öreg asszonytól, a' ki soha se maga, se két leányai himlősök nem voltak, arról értekezvén, miként kerülhette el azon gonosz nyavalyát, illy feleletet kapott, hogy ő és leányai, a' himlőzés idejen lótejvel élvén attól egészen mentek voltak. — Az Ur felebarati szeretettel tellyes lévén, a' dolgot el hirdeli, és jó példával kívánván másoknak elő menni, tulajdon gyermekeit lótej curára fogja, a' melly eszközzel való élés kevés idő alatt olly közönségesse lett, hogy az egész falu szoptatós kantzái, mint meg annyi fejős patikakká változtak. Mi lett belőle? A' falu tsikai mind elfogytak, a' többiek is megdögöttek, az orvosság ivó gyermekek pedig mind meg himlöztek, 's benne sokan is meg hóltak s. a. t.

Német Ország.

A' Prussziai Monarchia hajdani és jelenvaló mivolta egy Berlini Statisticus Zsurnálban ekként adatik elő: Néhai II. Fridrik Király uralkodásának kezdetében, 2190 négy szegű mértföldből, mintegy 409 nagyobb és apróbb városokból, 18 ezer falu helységből, és a' katonasággal egyetemben, két millió és 200000 lakosból állott a' Prussziai Birodalom. Ellenben azon halhatatlan emlékezetű Fejedelem 1786-ik esztendőben történt halálának alkalmatosságával, az ő általa keresett tartományokkal, úgymint Sziléziával, napkeleti Friziával (a' Westfaliai Kerületben) és napnyugoti Prussziával egyetemben, 3512 négy szegű mértföldre, 574 nagyobb és 53 mező városra, 24000 falu helységre, 's hat millió lakosra szaporodott annak nagysága. A' most uralkodó III. Fridrik

Wilhelm idejében, minekutánna az Anspachi 's Baireuthi herczegségekkel, a' déli napkeleti új Pruszfiával, Dantzig 's Thorunum nagy kereskedő városokkal, végtére az el múlt 1802-ik esztendőben a' pótolás fejébe nyert Német országi tartományokkal azon birodalom meg öregbitetett volna, 5600 negy szegü mértföldre, 1000 nagyobb, 's mintegy 100 mező városokra, és 9 millió, 's 500000 lakosokra szaporodott a' kitsinységéből nagyra nevedett Prussziai Monarchia.

A' Német Birodalom jövendőbeli alkotmányáról ~~Béni Utpladentnak Uniójának Zikkely Cikkj~~ még ekkorig sem egyezhettek meg az a' végre ki rendelt Commissiónak tagjai. Azon tízkelyek közt leg nevezetesebbek a' következők: 1) Hány kerületre osztatódjon fel a' Német Birodalom, hétre e' avagy nyóltzra? 2) Hány classisra osztatódjának fel a' meghagyatott hat szabad Imperialis városok? 3) Mitsoda hivatalok adattassanak a' Vál. Fejedelemségre emeltetett négy herczegi házaknak? Német Országnak nem annyira új kerületre leendő fel osztatása, mint inkább, a' meg tsonkitatott Felső 's Alsó Rénusi, és Westfáliai Kerületek meg maradt tartományaiknak más Kerületekhez leendő foglaltatása okoz nehézségeket. — A' ket Saxoniai Kerületeken kívül, egy se marad meg előbbeni épességében. — A' Westfáliai és Svéviai Kerületeket az Alsó Saxoniaival akarják öfzve kaptsolni.

A' meghagyatott szabad Imperialis városoknak két classisra leendő fel osztatásokat leg többen kívánnyák, hanem mellyiknek adatódjék ezek közül a' Directorium, abban még ekkorig meg nem egyezhettek. Frankfurt és Lübek mint leg hatalmasabb városok, magoknak kívánnyák azt tu-

lajdonitani. — Norimberga, mint Német Ország-
nak közép pontya, mint a' meg hagyatott Szabad
várasok közt leg régibb, mint a' Császári Kléno-
diumoknak, úgymint, a' Koronának, az Ország al-
majának, és a' N. Károly Császár kardjának tar-
tó helye, magának kívánnya az elsőséget. Az
is vetélkedést okozott a' Német Orzági Catholicus
és Protestans Statusok közt, hogy azon városok
közzül egyetlen egy sints, mellynek egészlen Kato-
lika vallású lakosai vólnának. Augspurg és Frank-
furt lakosi rész szerént Katolika, rész szerént Lu-
terána valláson valók; az utólsóbbaknak mind a'
kettőben nagyobb a' izamok, mint sem az elsőb-
beknek. A' többi, úgymint, Norimberga, Lü-
beck, Hamburg és Bréma lakosi tsaknem
egészlen Evangelika valláson valók.

Az új Vál. Fejedelmekre nézve is kettős
nehézség támadt, úgymint, hanyan emeltessenek
ezen méltóságra, és mitsoda hivatalok adattassanak
nékiek. — IV. Károly Császárnak 1356-ik esztén-
dőben költ, és Norimbergában közönségessé tétetett
Aranyos bullájában hétre szabott azoknak szá-
mok, úgymint három papi és négy világi Vál.
Fejedelmekre. Elsőbb rendbéliek vóltak a' Mo-
guntziai; a' Treviri, és a' Koloniai; a' másod rend-
béliek, a' Cseh Palatinatusi, Saxoniai és Bran-
denburgia Vál. Fejedelmek. V. Fridrik Pala-
tinatusi Vál. Fejedelem a' Cseh Orzági koronának
el fogadása miatt mind ösi örökségeitől, mind
Val. Fejedelmi méltóságától meg fosztatván, a' Ba-
váriai herczegi Ház emeltetett arra. Fridriknek
első szülött fia Károly Lajos, a' Westfáliai bé-
kesség után, édes atya örökségeit, és méltóságát
viszta nyervén, a' Német Orzági Vál. Fejedelmek

nek nyolczra szaporodott a' számok. Mivel pedig a' Császár vagy Római Király választásban mindenkor akadályt okozhat az egyenlő szám; arra való nézve I. Leopold Császár 1692-ik esztendőben, a' Braunschweig-Lüneburgi házat is Val. Fejedelmi méltóságra emelte, melly háztól származott a' most élő Hannóverai Val. Fejedelem az Angliai Király. Tavaly, a' két papi, úgymint Treviri és Koloniai Val. Fejedelemségeknél el töröltetések után, a' magokat közbenvetett két Hatalmaságnak, úgymint, az Orosz Császári udvarnak, és a' Frantzia Királyságának, későbbben a' Bádeni Marchio, a' Würtembergi herceg, és a' Hesszen-Kasszeli Landgróf, későbbben, a' Toskánai Nagy herceg is azon méltóságos hivatalba helyeztetődtek; de mivel így is egyenlő lenne a' számok, a' választásban ennekutánna következhető akadályoknak el haritatására, a' tizenegyedik Val. Fejedelemségre, I. Sándor Orosz Császárnak Ilona huga után való sógora, a' Meklenburg-Sverini örökös herceg Fridrik Lajos, és a' Pruszfiai Királynak sógora Fridrik Wilhelm Oraniai örökös herceg vannak projectalva. Mellyiket fogja a' kedvező szerentse követni, nem sokára el válik.

A' régi Val. Fejedelmeknek, mindeniknek vólt a' Német Birodalomban valamelly hivatalya. — A' Moguntziai Német országon, a' Treviri Arelat Országon (melly hajdan, a' Burgundia, Delphinatusi, Provinciai tartományokból, az úgy nevezett Frantzia Comitatusból, a' Sabaudiai hercegségből, és Helvétziának nagyobb részéből állott) a' Koloniai Olasz Országon fő Kancellariusok a' Cseh fő Pohárnok, a' Palatinatu-

si fő Tálnok, a' Saxoniai főlovász, a' Brandenburgiai fő Komornyik, a' Hannoverai fő Kintstartó mestereknek tartattak és tartatnak még ma is a' Német Birodalomban. — Most a' Vál. Fejedelemségek tizre lett meg határozásának alkalmatosságával, mind a' Regensburgi Diétán, mind a' Német Országú új Constitutiónak ki dolgozására ki nevezett Commissió gyűléseiben az a' kérdés támadt, minémű hivatalt kellene és lehetne ezen új Vál. Fejedelmeknek adni. A' különböző különbözőféle projectumok után abban állapottak meg, hogy azok két classisra osztatódjanak fel, úgymint régiekre és újakra, a' régiek előbbi hivataljaikat tartsák meg, az újaknak pedig semmi hivatal ne adatódjon.

Ismét egy új és hasznos talalmánnyal gazdagított meg a' Technologia az által, hogy Norimberga szomszédtságában Burgthauban, egy Lofchge nevezetű papiros Fabrikans, a' timátok bőrfaradékjával tett sok próbatételei után annyira vitte a' dolgot, hogy abból kevés rongyal való elegyítés által, igen jó itató, és pakolni való papiroft tud készíteni.

II. Fridrik Würtembergi uralkodó herczeg (jövendőbéli Vál. Fejedelem) azon Német tartományokban, mellyek pótolás fejében nékie adattak, következő foglalatú vallás dolgát tárgyazó parantsolatot adott ki, és tétetett a' múlt hónapban közönségeslé:

„A' mi nekünk pótolásképen adatott tartományoknak javokra 's boldogságokra függesztett figyelmetességünket azok' a' törvények sem kerülhették el, mellyeknél fogva azok a' különböző vallású emberek, a' kik az azokban uralkodó val-

láson kívül vóltnak, de a' kiknek a' Német Birodalom farkalatos törvényei, nevezetessen a' Welftfaliai békeifég vallásoknak gyakorlására tellyes szabadságot engedtek, vagy bé nem vétetődtek egy általtyában, vagy ha bé vétetőd-ek is igen szoros határok közzé vóltaak szorittatva. — A' mindennapi tapasztalás által meg lévén mi arról győzöttetve, hegy az illetén tilalmazó törvények az industriára, az erköltsbéli formalara, és jobbagyaink javoknak 's bódogságoknak előmenetelekre nézve felette ártalmasak légyenek; leg főbb köteleffégünknek esmérjük, az igaz keresztyénység lelkét, 's az evvel el valajzthatatlanul oizve köttetett keresztyén türedelmet a' mi új tartományainkban ki terjeszteni, és azokat a' principiumokat szoroffan meg határozni, a' mellyek szerént mi a' minékünk adatott új törtományokban lévő három különböző vallású keresztyén lakosokkal bánni kívánunk ennekutánna. Ahozképeft előbbi kegyelmes igiretünket ismét meg újitjuk, és arra kötelezzük magunka, hogy mi, a' nékünk pótolásképen esett tartományokat vallásoknak előbbi szabados gyakorlásában, és azon egyházi örökségeiknek, a' mellyek a' saecularisatio alá nem rekeresztettek, nem küömben iskolai fundusaiknak birtokaikban, a' Német Birodalom farkalatos törvényeinek intézetjeik szerént, ennekutánna is meg fogjuk hagyni, És mivel mi minden Keresztyén vallásuakat, bizonyos meg határozások mellett, a' mi uralkodói védelmünk alá venni kívánunk, állandó sinór mértékül téfzük azt, hogy a' mi újonnan keresett tartományainkba minden keresztyén vallásuakat, a' három valláshoz tartozok közül szabad légyen bé venni. Egyfzersmind ezeket is tudtokra kívánnyuk adni: 1) Hogy a' kö-

zönséges hivataloknak viselésére alkalmas személyeknek választásokban, a' három keresztény vallásúaknak egymástól való különbözőzésekre tekinteni nem fogunk, hanem mindenik eránt egyenlő kegyelmességgel és óltalommal viseltetünk. — 2) Az előjárói hivatalokat ki véven, mindenütt, és minden keresztény vallásúaknak polgári jutt adattatni kívánunk. — 3) Azoknak, a' kik a' helység uralkodó vallásához nem tartoznak, házaiknál áhétatoffágot tartani, a' Sacramentumoknak ki szolgáltatására a' szomszéd helységekből, vallásokon lévő papokat hivatni, magános tanítókat tartani szabad. Ugy mindazáltal, hogy a' titolat a' városbéli papnakis meg fizessék. Hogyha nagy számmal vannak, és he a' különös gyülekezet formalására tehetőségek is van elegendő, abban fenki se akadályoztassa őket meg s. a. t.

Olasz Ország.

A' még most is Veletri városfában tartózkodó Szárdiniai uralkodó Király Victor Emmanuel nemcsak semmi kedvet nem mutat meg hagyatott ősi örökségébe a' Szárdiniai szigetbe leendő lakásra, sőt a' mint az Olasz Országi, nevezetesen a' Majlandi tudósításokból olvassuk, annak örökösen leendő el adása végett, a' Londoni Kir. udvarral alkuba is botsátkozott. Ugy tapasztaltatik, hogy néhány Európai Hatalmasságoknak sokkal jobban tettezene, ha ő, 's az ő maradéki annak birtoában meg maradnának. Anglia 20 millió font sterlinget igirt azért a' Szárdiniai Királynak, és a' mint Majlandból írják, végre is ment ez a' N. Britanniára nézve igen fontos alku. Nem 20 milliót, hanem két, sőt három annyit is adott volna azért

a' Frantzia Kormányfők, ha jókor ezre vette volna a' dolgot. — Innen ki tettik, miért szaporított meg a' Bikkerton kormányárbizatot, és a' közép tengerben a' Szardiniai sziget előtt fel's alá járt Angliai flotta. Erre nézve nem adatott a' Hollandiai Admirál de Winter eskáderjének is az oda való ki szállásra engedelem. E' vólt minifter Adington Pittth úrral tartott titkos konferentiainak a' tárgya — ezért kívánt ő 22 millio font sterlingből álló fegedelmet az Alfó-Parlamentumtól s. a. t.

Méffzina b o t Jan. 15-ik napján. A' M o n g i b e l l o , avagy az E t n a hegyének 15-ik Novembri meg gyulladását következő környülállások elbzték meg. Kátania városában, mely ezen hegy napkeleti oldalának tövénél fekszik, azon nap, de előtt négy óraig szünetlenül tartó, menydörgéshez hasonló rettenetes zúgása hallatott. Végre azon oldalának közepé táján egy új nyílás láttatott, e mellyen a' folyó viz módjára ki rohanó tüzes okdék; a' leg nagyobb sebességgel egynéhány O k z mértföldre folyt el, melynek hallására minderről belől fekvő helységekben a' lakosok ki futtak. A' következett napon azon hegynek feő kemenczéből egy felette magas tűz o f z l o p ü t t e ki magát, az abból származott fekete füst az ég kárpitját egészlen meg homályosította, és félelemmel's refzketéssel vártak Katánia városának akosi a' reájok következhető veszedelmet. Hat gész nap folyt ki abból a' tüzes okádék, de neiregy formá dühösséggel, hanem utollyára igen tsendően, és csak a' S a r c o i vidéken tett károkat.

Ezen tudósításból ki tettik, hogy a' Bronti uradalomnak, mellyet a' Fels. Nápolyi Király Au-

glus Admiralis Lord Nelsonnak ajándékozott vala, leg kisebb kárt sem okozott az Etna hegyének ezen utolsó meggyulladására. — Sokkal irtóztatóbb volt ezen Vulkánnak 1787 ik esztendőben történt égése, a' midőn az abból kiokádott tüzes darabok a' Máltai szigetbe is által repültek. Egykor olly irtóztató nagy tűz özlop ütődött ki annak tűzokádó torkából, mint azon hegynek fele része, mellynek magasságát 30000, területét pedig 100000 lábnyomnira teszik a' természet vizsgáló tudósok.

BA'U Cikkjában Quattrusi Florentziai tudósítók szerint, a' Nápoly Országi rettentő Vulkanus, a' Vézuvius is, 8 nappal ennekelötte füstölni kezdett, melly tsalhatatlan előjárópostája volt a' következő gyúladásoknak. A' tavaly Angliában meghalálozott William Hamilton, sok esztendőig való Nápolyi követségének ideje alatt 33 szor ment fel a' Vézuvius hegyére, mellynek szemes meg vizsgálása után, arról egy igen derék munkát adott ki, mellyben azon Vulkanusnak füstölgését, égését, és okadékjának mivóltát igen eleven szinkekkel adja elő. Ennek a' munkának utolsó kiadása 50 species aranyon megyen Londonban.

Szokásban van az Liguriai Republikánál, hogy az olly nagy érdemű embereknek, a' kik az emberi nemzetnek sokat használtak, emlekeztető özlopot emeljenek tiszteletekre. — Nem régiben azt végzette a' Génuai törvényhozó Tanács, hogy Columbus Kristófnak és Bonaparte Napoleonnak emlékezetekre hasonló özlopok emeltessenek, a' kik közül az első, a' 15-ik században, e' kerék föld 4-ik részét fel fedezte, az utolsó pedig Eu-

rópának békeességét vissza állította, az Olasz Respublikát fundálta, ' annak határjait ki terjesztette, 's mozdúlhatatlan fundamentomra helyezte.

Orosz Birodalom.

A' nagy drágaságot Európának nemcsak déli és napnyugoti, hanem északi részeiben is, nevezetesen itt is keserveffen érezzük. Egy idő óta felette fel hágott a' kvártélyoknak az árra, és néhai II. Katalin Császárné halála után, kivált I. Sándor kegyelmessen uralkodó Császáruk alatt, olly izamos új házak épültek, hogy ha ő fel támadhatna, nehezen asmérné meg Pétersburg városát.

Itt egy közönséges Commercialis újság levél adódik most ki Orosz nyelven, mellyben nem valamely *politicus*, hanem egyenesen a' kereskedéft tárgyazó hírek iktatódnak bé. Ebben nemcsak az Orosz Birodalombéli, hanem azon Európai tartományokbéli *productumoknak* árrokat is fel lehet találni, a' mellyek valamely kereskedésbéli egygyességben vagynak mivelünk, vagy a' mellyektőlünk szokták a' nállok fel nem találtatható dolgokat venni. Ebben az arany és ezüst pénznek jetsit, az idegen nemzeteknél lévő Orosz Conzuoknak minden kereskedéft tárgyazó officialis tudósításaikat lehet olvasni. — És ennek a' nemtsáka' *Statisticusokra*, hanem a' kereskedőkre nézve is igen igen hasznos Institutumnak fel állítását, a' mostani Orosz Commercialis minister, Gróf Rumentzof Miklós fáradhatatlan munkásságának lehet köszönni.

A' Császári udvari Fő mestert, 's egyfzersmind a' Cs. udvar költségeire ügyelő hivatalnak Præsiden-

sét Gr. Tolstoyt, a' Newsky Sándor vitézi Rendjének brilliántos kövekkel ékes keresztjével tisztelte meg I. Sándor Császár, hogy a' Cs. udvarnak múlt éftendőben meg határozott költségeinél is jóval kevesebbet adott ki, és hogy egynéhány száz ezer rubelt gazdálkodott. — A' Pétersburgi Evangélikus Gyülekezetnek igen érdemes Prépoftya Reinbolt úr General-Superintendensi méltósággal tiszteltetett meg a' maga kegyelmes Császárjától.

A' tehén himlövel való bé óltásnak fel találójának, Anglus Orvos Doctor Jenner urnak egy igen nagy árru brilliántos gyűrűt küldött az özvegy Orosz Császárné, néhai I. Pál Császár igen kegyes, és az érdemeket betsülni tudó özvegye ajándékba, melly mellé maga tulajdon kezével irt levelét is hozzá tévén, több illy hasznos találmányoknak keresésére serkengette ötet.

Nagy Britannia

Londonból Febr. 10-dikén. Az északi Amerikából hozzánk érkezett tudósításokból ezeket olvassuk: Minden kétségen kívül való dolog az, hogy az új Orleansi kikötő helyet előttünk a' Spanyolok egézflen bé zárták, melly miatt Amerikának déli tartományai terméseiknek és kéz miveiknek nagyobb részét el nem adhattyák. — Ollyba lehet ezt tartani, mintha hadat izent volna Spanyol Ország minékünk. Még eddig ugyan semmit sem végzett az eránt a' Congressus, de ha el nem intéződik szép szerivel ez a' villongás, ok vetetlenül háború fog Spanyol Ország és Respublikánk közt támadni.